

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. Discuitur quæstio appendix, an lapsus in peccatum lethale teneatir statim elicere actum charitatis, si non confitetur illico?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

in hoc differunt virtutes morales naturales à supernaturalibus; quod naturales respiciunt pro motivo honestatem secundum conformitatem ad naturam rationalem, sive ad rationem naturalem; supernaturales vero respiciunt pro motivo honestatem per conformitatem ad naturam rationalem provt illustratam lumine supernaturali. Iustus ergo qui patientiam habet, quia lumine fidei supernaturalis cognoscit esse bonam, & honestam; quamvis illam non referat actualiter ad charitatem erga Deum, bonum opus facit, & moritorium aeternae vitae. Erit autem multo melius, & magis meritorium, si fiat cum relatione actuali ad dilectionem Dei; sive quia fide docetur esse opus Deo placitum; quia sic est actus charitatis, & per illud opus patientiae relatum actualiter ad placitum, & dilectionem Dei, partim impletur preceptum eliciendi frequenter actum dilectionis Dei.

43. Observa tertio, sicut diximus, elicere actum dilectionis Dei eos, qui observata mandata, ex eo motivo, quia placita sunt Deo, sive vt per observationem eorum placeant Deo; ita etiam elicere actum dilectionis Dei eos, qui observant Dei mandata, quia sunt mandata ipsius Dei; nam in hoc quod sint mandata Dei, continetur, quod sint placita, & grata Deo. Ita discipulus ille, quem diligebat IESVS, & qui Iesum diligebat (vt refert S. Hieronymus in epistola ad Galatas lib. 5. cap. 6.) *Nihil aliud per singulas solebat proferre collectas, nisi hoc: [Filioli diligite alterutrum] tandem discipuli, & fratres, qui aderant, tadio affectu, quod eadem semper audirent, dixerunt. [Magister, quare semper hoc loqueris?] Qui respondit dignam Ioanne sententiam: [Quia preceptum Domini est; & si solum fiat, sufficit.]*

44. Ex quo inferitur, quod qui

diligit proximum, quia preceptum Domini est; elicit actum dilectionis Dei; alias non dixisset Ioannes: *Et si solum fiat, sufficit*: quia ad perfectionem, quam Ioannes consulebat discipulis, non sufficit dilectio proximi sine dilectione Dei. Sic etiam art. 4. notavi circa illa verba, *si precepta mea servaveritis, manebitis, in dilectione mea*; in sensu formali ita intelligi posse, [si servaveritis precepta, quia mea sunt, manebitis in dilectione mea, diligentes me.]

CAPVT III.

Discutitur quaestio appendix, an lapsus in peccatum lethale teneatur statim elicere actum charitatis, si non confitetur illico?

ARTICVLVS I.

Referuntur sententiae, & nostra proponitur, primaque eius pars roboratur.

SYMMARIVM.

Dictio [statim] non intelligitur de instanti physico, sed moraliter. n. 45.

Communis sententia est, peccantem non teneri statim ad contritionem, neque ad suscipiendum Penitentiae Sacramentum. n. 46.

Quatuordecim Authores asserentes teneri statim ad contritionem, vel ad Sacramentum Penitentiae. n. 49.

Media sententia eligitur, quae habet duas partes. n. 48.

Preceptum contritionis non obligat statim ex generali ratione Penitentiae. n. 49. Neque ex lege iustitiae. n. 50.

Neque ex lege charitatis. n. 51.

Cum

45 **C**Um dixerimus, omnes Fideles, sive iustos, sive peccatores teneri ad aliciendos actus dilectionis Dei, super est inquirere, an qui labitur in peccatum mortale, non solum frequenter teneatur ad prædictum actum charitatis, sed etiam teneatur statim post peccatum. Quando autem dicitur *statim*, non intelligitur metaphysico & reali, sed practice & moraliter, id est, ut explicat P. Suarez citandus, *Quam primum post finitum peccatum occurrit. & cogitatio ipsius peccati, aut aliquid, quod sufficienter excitet ad illam practice habendam, & aliunde sit etiam opportunitas ad exercendam contritionem; quia nimirum nullum necessarium impedimentum intervenit.*

46. Communis est sententia theologorum, quæ docet, eum, qui labitur Duran in peccatum lethale, non teneri statim Angel. ad contritionem perfectam, neque ad Medin. suscipiendum Pænitentiae Sacramentum. Ita P. Suarez de Pænit. disp. 15. Sotus. sect. 5. & apud ipsum Durandus, Angel. Sotus, Canus, & Viguerius. Item Lugo. 50 Card. de Pænit. disp. 7. sect. 11. P. Castro Palo tom. 4. tract. 23. disp. vn. Enriq. punct. 20. §. 1. num. 3. & apud ipsum P. Coninck, & P. Layman. Laymã. Item P. Vazquez 3. p. q. 86. art. 2. dub. P. Vazq 5. & quam plures alij.

47. Secunda sententia docet, eum, qui lapsus est in peccatum lethale, teneri statim ad assumendum medium suæ iustificationis, vel eliciendo actum contritionis charitate perfectæ, vel ad Argent. suscipiendum Sacramentum Pænitentiae. Hi sunt Argentina in 4. dist. 17. Palud. art. 4. ad 4. Paludanus ibid. quæst. 1. Maior. art. 3. conclus. 2. Alensis 4. part. q. 77. D. Ant. membro 4. art. 1. Maior in 4. dist. 17. Silvest. quæst. 5. & 9. D. Antoninus 3. part. tit. Marsil. 14. cap. 8 §. 2. Silvester verb. *Contritio.* n. 4. & Marsilius in 4. q. 12. art. 1. part. 5

& ex parte S. Bonaventura in 4. dist. S. Bona. 17. art. 4. in 2. part. q. 3. Item Caieta. Caiet. nus 2. 2. q. 66. circa 2; & tit. 1. opusc. Suar. tract. 17. quos refert P. Suarez citatus, Lugo. & apud Cardinalem Lugo citatum Paris. Guillelmus Parisiensis tract. de Pæ. Innoc. Innocentius in c. *Omni utrusque Archid. sexus.* de Pænitentijs. & remiss. Archid. Pet. Sot. Pet. Sot. diaconus in cap. *Ille Rex.* de Pænit. Abulen. Abulen. dist. 3. Petrus de Soto lect. 13. de Pænit. Abulen. lib. 1. Paralip. cap. 16. q. 36.

48. Mea sententia habet duas partes: prima est, neque ex lege pænitentiae, neque ex lege iustitiae, neque ex lege charitatis in Deum, esse obligationem adhibendi medium iustificationis statim post peccatum. Secunda pars est, teneri peccatorem, statim ac peccavit lethaliter, ad adhibendum medium suæ iustificationis per actum charitatis, vel per confessionem Sacramentalem, scilicet ex lege cavendi à contingentia suæ damnationis aeternæ, quæ potest accidere à subitanea & improvvisa morte. Et quidem pro prima parte stant Aurores primæ sententiae, & eam egregie probat P. Suarez loco cit.

49. Id præceptum non obligare ex generali ratione virtutis pænitentiae, probatur ex eo, quod cum affirmativum sit, non obligat pro omni tempore, sed habet tempus, in quo obliget. Neque est sufficiens fundamentum ad asserendum, virtutem Pænitentiae obligare tamquam negativum ad non retinendum se in eos statu peccati habitualis.

50. Neque id obligare ex lege iustitiae, quamvis dicamus omne peccatum lethale esse formaliter iniuriã contra Deum, & continere malitiam iniustitiae; inde probatur. Quia licet ex violatione iustitiae contra hominem oriatur obligatio restituendi statim; est enim obligatio negativa non retinendi rem alienam; ideo id ita cõ-

tingit, quia proximus cui facta est iniuria, patitur detrimentum in bonis suis, dum non fit ei restitutio: atque Deus nullum patitur detrimentum in bonis suis, dum non fit ei restitutio: neque Deus vllum patitur detrimentum in bonis suis, quamvis homo non det eam satisfactionem Pœnitentiæ: ergo lex iustitiæ non obligat peccatorem, ad satisfaciendum Deo statim per pœnitentiam.

51. Sed neque tenetur ex lege charitatis, aut amicitiae erga Deum, ad eliciendum actum dilectionis Dei. Nam lex charitatis erga Deum solū obligat ad ita diligendum Deum, vt hæc dilectio non differatur multo tempore, vt dictum est cap. 2. nullum autem est fundamentum ad ponendam obligationem eius actus dilectionis statim, ac committitur peccatum. Lex autem amicitiae non obligat me ad procurandum, quod alter diligit me, sed ad hoc, quod ego diligam inimicum. Et ita solum est in peccatore obligatio diligendi Deum, hæc autem, vt dixi, solum obligat ad non differendum multo tempore actum dilectionis Dei. Videantur P. Suar. &

P. Suar Lug. Lugo Card. qui hæc late, & luculenter tractant.

ARTICVS II.

Secunda pars nostræ sententiæ efficaciter roboratur.

SVMMARIVM.

Homo statim, ac labitur in peccatum lethale, tenetur ad ponendum mediū suæ iustificationis. n. 52. Et duæ notationes circa id. Ibidem.

Præceptum Christi est, quod semper vigilemus, & simus parati. n. 53.

Varij textus Evangelij, in quibus id præcipitur. n. 54.

Id. non est consilium, sed præceptum, quia iniungitur tamquam omnino necessarium. n. 55.

Non est consilium id, quo admonemur de periculo imminente. n. 56.

Non est consilium, sed præceptum id, quod proponitur in scriptura sub comminatione damnationis aeternæ. n. 57.

Sancti Patres in hoc agnoscunt rationem Præcepti. n. 58. & seqq.

Christus Dominus non loquitur solum in illis verbis de die extremi iudicij, sed etiam de die mortis, ex Sancto Augustino. n. 63.

52. **S**ecunda pars conclusionis supra propositæ est, hominem statim, ac labitur in peccatū lethale, teneri ad ponendum mediū suæ iustificationis, vel per contritionem charitate formatam, vel per sacramentum Pœnitentiæ. Hanc conclusionem propugnant quatuordecim doctores citati art. 1. pro secunda sententia. Et meminerit lector illud statim intelligendum esse non metaphysicè, sed moraliter, iuxta explicationem initio articuli 1. datam ex P. Suarez. Meminerit etiam eius asserti, quod proposui cap. 2. art. 2. ex P. Granodo, quamvis ad aliud assumptum; in his facile dari posse ignorantiam, aut inadvertendā invicibilem, ratione cuius homines excusentur à peccato, cum in hoc aliquam moram habent.

P. Suar

P. Gran

53. Probatum primo conclusio. Christus D. in Evangelio præcepit omnibus hominibus, quod semper vigilent, & sint parati pro expectandâ hora mortis, quia nesciunt diem, neque horam: sed vigilare, & esse paratum pro expectanda hora mortis, est constituere se in statu iustificationis; ergo Christus D. præcepit, quod omnes homines semper sint constituti in statu iustificationis. Ergo peccator violat hoc præceptum Christi D. dum lapsus

lapsus in peccatum lethale non conatur se restituere statui iustificationis.

54. Maior huius syllogismi clarissime constat ex Evangelio. Math. 24. v. 41. *Vigilate ergo, quia nescitis, qua hora Dominus vester venturus sit.* Et v. 44. *Ideo & vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est.* Et cap. 25. proponit parabolam virginum, quinque prudentum, quæ paratæ erant, & quinque fatuarum, quæ imparatæ: & v. 13. subiungit: *Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.* Et Marci 13. v. 35. *Vigilate ergo; (nescitis enim, quando Dominus domus veniat: sero, an media nocte, angalli cantu, an mane) ne cum venerit repente, inveniatur vos dormientes. Quod autem vobis dico, omnibus dico; Vigilate.* Et circa eam clausulam, *inveniatur vos dormientes*, sicut dicuntur dormientes, qui sunt in statu peccati lethalis, ita vigilare dicuntur, qui sunt constituti, aut se constituunt in statu iustificationis. Et Lucæ 12. v. 39. & 40. *Si sciret Pater familias, qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sinneret perfodi domum suam. Et vos stote parati, quia, qua hora non putatis, filius hominis veniet.* Et Luc. 21. v. 34. *Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula, & ebrietate, & curis huius vita: & superveniat in vos repentina dies illa.* Quod autem *vigilare*, idem sit ac esse preparatum dispositione necessaria ad mortem, expressit S. Gregorius homil. 13. in Evang. & S. Hilarius in cap. 24. Math. & omnes passim interpretes.

S. Greg.
S. Hil.

55. Dices primo, id non esse præceptum, sed consilium. Hæc tamen responsio videtur mihi improbabilis. Primo. Nam consilium est voluntarium, non autem simpliciter necessarium. Sic enim quando Christus D. consuluit continentiam, non illam iniunxit tamquam simpliciter necessariam ad securitatem salutis æternæ; &

ideo dixit, *Qui potest capere, capiat.* Cum autem iniungit hominibus, ut pro omni hora sint parati, quia nesciunt diem, neque horam; id quidem iniungit tamquam omnino necessarium ad securitatem salutis æternæ.

56. Secundo. Quia non est consilium, admonere de periculo imminente; Christus autem admonet Fideles, ut caveant à periculo imminente salutis æternæ amittendæ. Et ideo Luc. 21. ait: *Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra, &c. Et superveniat in vos repentina dies illa.* Vbi Iansenius in Concord. cap. 124. Iansen. ait: *Attendite vobis, hoc est, cavete vobis.*

57. Tertio. Nam ut observat P. Suarez disp. 1. de Fide sect. 1. num. 2. *Omnia, quæ in scriptura proponuntur sub comminatione æternæ damnationis, posita sunt sub riguroso præcepto.* Cum ergo Dominus indixerit nobis vigilantiam, & preparationem, ne forte superveniat in vos repentina dies illa, in qua, sicut virginibus fatuis dicat, *Nescio vos*, quæ quidem est comminatio damnationis æternæ; liquido constat, id non esse solum consilium, sed præceptum.

58. Quarto. Quia Sancti Patres, & Interpretes agnoscunt rationem præcepti in illis verbis Domini. Et ita S. Ambrosius lib. 7. Luc. ad ea verba cap. 11. *Beati servi illi, quos cum venerit Dominus, id venerit vigilantes.* Hæc verba habet. *In superioribus vigilare nos voluit, per omnia expectantes momenta Domini Salvatoris adventu: ne dum aliquis remittit, & negligit, & de die in diem opera sua differt; iudicij futuri die, vel propria morte p. evētus, meritum suæ commendationis amittat. Et illa quidem in omnes PRÆCEPTI forma generalis.* Et in cap. 3. Apocal. ad ea verba, *Esto vigilans, & confirma.* ait: *PRÆCIPITUR igitur huic, ut vigilet.*

S.

59. S. Hieronymus in Michæam
S. Hier. cap. 6. sic ait: *IVBETVR nobis, ut
 preparati simus ambulare cum Domino
 Deo nostro; nulla hora dormire; nullo
 tempore securi esse debemus; sed semper
 expectare Patrem familias venientē,
 & diem formidare iudicij.* Vbi no-
 tandum est verbum. *Iubetur*, quod ri-
 gorosum præceptum designat. Item
 ea verba, *nulla hora dormire*; quod
 iuxta supradicta, idem est, ac *nulla ho-
 ra in statu peccati mortalis persistere.*
 Est ergo præceptum Domini, ne vlla
 hora dormiamus, neque persistamus
 in statu peccati lethalis, ne superve-
 niat in nos repentina dies illa, quæ
 damnationi æternæ nos addicat. Ex
 quibus etiam verbis Hieronymi const-
 tat, hoc præceptum obligare pro seni-
 per; atque adeo esse præceptum nega-
 tivum, non perseverandi in statu pec-
 cati lethalis; id enim significant ea
 verba: *nulla hora dormire, nullo tem-
 pore securi esse debemus; sed semper ex-
 pectare, &c.* quæ verba dicuntur a
 Hieronymo pro explicatione præcep-
 ti; quo iubetur nobis, ut preparati si-
 mus, &c.

60. Theophylactus in cap. 24.
Theop. Math. ad ea verba. *Et vos estote para-
 ti; quia qua hora non putatis, &c.* Sic
 ait: *Vigilare IVBET, & preparari, hoc
 est habere virtutis opera quasi in the-
 sauro quodam reposita, ut cum venerit
 Dominus repetens id, quod vult, possi-
 mus dare.* Ecce verbum *iubet*, quod
 præcepti rationem significat. Et in
 cap. 13. Marc. ad ea verba, *Quæ vobis
 dico, omnibus dico. Vigilate.* Hæc ha-
 bet: *Omnibus autem PRÆCEPIT
 Dominus, & his, qui in mundo vivunt,
 & his, qui successerint.* Et paulo post
 dicit, eam preparationem continuam
 pro hora mortis esse, *necessariam*, quæ
 dictio non denotat rationem consilij,
 quod voluntarium est, sed rationem
 præcepti; quod ex necessitate impleri
 debet. S. Leo Magnus serm. 8. de ie-

junio X. mensis, ad illa verba Luc. 21. *S. Leo.*
*Attendite autem vobis, ne forte gravē-
 tur corda vestra.* Ait: *Quod PRÆ-
 CEPTVM, dilectissimi, ad nos specia-
 lius pertinere cognoscimus.*

61. P. Sebastianus Barradas in cap. *P. Barr.*
 12. Luc. ad ea verba: *Si sciret Pater
 familias, &c.* sic ait: *Quasi dicat Do-
 minus: si Pater familias sciret horam,
 vel vigiliam, qua sur venturus esset,
 tunc vigilaret, ne spoliaretur. Ita
 vos si sciretis horam mortis, & iudicij,
 tunc ageretis excubias: at illam igno-
 ratis, ideo omni tempore excubare NE-
 CESSE EST.* Et iam in Theophy-
 lacto notavi, id verbum *Necesse* non
 rationem consilij, sed præcepti indi-
 care. Et in cap. 13. Marc. ad ea verba;
Ianitori præcepit, ut vigilet. Notat
 verbum: *PRÆCEPIT*, & sic differ-
 rit: Subaudi, *Sic ego in cælum abiturus
 vobis PRÆCIPIO, ut vigiletis.* Dixe-
 rat, *[Vigilate, nescitis enim, quando tē-
 pus sit.]* subiicit, *[sicut homo, qui pere-
 gere profectus reliquit domum suam. .]*
& ianitori præcepit, ut vigilet.] Quasi
 dicat: *Vigilare vobis præcipio, cæteris-
 que omnibus peregre in cælum profec-
 turus.* Et Paul. post subiungit: *Cum
 igitur illi, ianitori) Dominus præcepit,
 ut vigilaret, et iam cæteris PRÆCE-
 PIT.* Et Card. Toletus in cap. 21. Luc. Tol.
 ea verba, *Et vos estote parati*, appellat
 mandatum Christi.

63. Pro eodem asserto stant Sā-
 cti Patres, dum docent, omnes *debere*
 vigilare, & esse paratos pro hora mor-
 tis incerta. Nam hoc verbum *debere*
 in materia gravissima, qualis est hæc,
 rationem præcepti denotat. Vnus sit
 pro multis S. Augustinus epist. 80. ad
 Hesygium; vbi inter multa alia ad
 hanc rem conducentia ait: *Vigilare
 DEBET omnis Christianus, ne imparat-
 um inveniat eum Domini adventus.*
 Et Nicolaus de Lyra in cap. 24. Math.
 ait: *Quia enim tempus iudicij est in-
 certum, ideo semper DEBEMVS esse*

parati. Et Ioannes Mariana in cap. 24.
P. Mar. Math. num. 43. ait: *Docet, DEBE-*
RE homines in singulas horas adven-
tum eius expectare. Et eodem modo
 loquuntur communiter Interpretes.

63 Dices secundo, Christum nō
 loqui in illis textibus de die mortis;
 sed de die extremi iudicij. Sed ad hoc
 respondet S. Augustinus epist. 80. ad
S. Aug. Hēsychium, in hæc verba: *In quo quē-*
que invenerit suus novissimus dies, in
hoc eum comprehendet mundi novissi-
mus dies. Quoniam qualis in die isto
quisque moritur, talis in die illo iudi-
cabitur. Ad hoc pertinet quod in Evan-
gelio Marci 13. scriptum est. [Vigilate,
quia nescitis, quando dominus domus
veniat. Quod vobis dico, omnibus di-
co.] Quibus enim omnibus dicit Domi-
nus, nisi electis, & dilectis suis, ad cor-
pus eius pertinentibus, quod est Eccle-
sia? Non solum ergo illis dixit, quibus
tunc audientibus loquebatur; sed etiam
illis, qui fuerunt post illos, ante nos, &
ad nos ipsos, & qui erunt post nos usque
ad eius novissimum adventum. Num-
quid autem omnes inventurus est dies
ille in hac vita, aut quisquam dicturus
est, quod ad defunctos etiam pertineat,
quod ait: [Vigilate, ne cum repente ve-
nerit, inveniat vos dormientes.] Cur ita
que omnibus dicit, quod ad eos solos per-
tineat, qui tunc erunt, nisi quia eo modo
ad omnes pertinet, quomodo dixit? Tunc
enim unicuique veniet dies ille, cum
venerit ei dies, ut talis hinc exeat,
qualis iudicandus est illo die. Ac per
hoc vigilare debet omnis Christianus;
ne imparatum inveniat eum Domini
adventus. Imparatum autem inveniet
ille dies, quem imparatū invenerit sua
vita huius ultimus dies.

ARTICVVS III.

Alijs argumentis corroboratur
assertio.

SYMMARIVM.

Roboratur conclusio ex parabola Virgi-
num, quæ vocantur fatuæ, quia im-
paratæ. n. 64.

Homo tenetur ad reddendam securam
suam salutem æternam. Et quid in-
de pro conclusione? n. 66. & seqq.

Idem probatur ex eo, quod Sancti Patres
agnoscunt periculum in dilatione Pe-
nitentiæ. n. 69. & seqq.

Id periculum non est proximum. n. 75.

Qui moritur imparatus, dignus est vi-
tuperio. Et quid inde pro conclusio-
ne? n. 77.

Idem probatur ex consequentiâ, quam
significant verba Evangelij. n. 78.

64. **P**Robatur secundo, supponen-
 do, in parabola virginum
 prudentum, & fatuarum (ex qui-
 bus illæ, quæ paratæ erant, in-
 traverunt ad nuptias, & quæ imparatæ,
 invenerunt clausam ianuam) signi-
 ficari duplex genus hominū, ex qui-
 bus alios mors adveniens reperit pa-
 ratos pro securitate salutis æternæ,
 alios omnino imparatos. Quinque il-
 læ virgines dicuntur fatuæ, quia non
 erant paratæ ad nuptias; cum nesci-
 rent horam, qua sponsus esset ventu-
 rus: sed fatui in sacra scriptura dicun-
 tur peccantes: ergo peccaverunt illæ
 Virgines, quia non se paraverunt ad
 nuptias, cum nescirent, qua hora spon-
 sus esset venturus.

65. Dices, illas Virgines vocari
 fatuas, quia peccatrices; nō vero prop-
 ter novum peccatum, quod commi-
 serunt in hoc, quod non se prepara-
 verint per justificationem. Sed con-
 tra

tra est: quia licet omnes peccatores vocentur fatui in Sacra Scriptura; at attēto sensu parabolæ, illæ virgines vocantur fatuæ, non quia peccatrices vt cumque, sed quia cum essent peccatrices, & ignorarent horam adventus sponsi, non curarunt de præparatione. Hæc est enim fatuitas, quam reprehēdit Dominus in ea parabola; ne, npe, quod cum ignorent horam mortis, non sint semper parati per iustificationem, ne exponantur contingentie damnationis æternæ.

66. Probatur tertio. Omnis homo tenetur ad reddendam securam, quantum potest, suam salutem æternam, & tutum se constituere à qualibet contingentia damnationis æternæ: sed dum persistit in statu peccati mortalis, non reddit securam suam salutem æternam, nec se constituit tutum à contingentia damnationis æternæ: ergo dum persistit in statu peccati mortalis, peccat contra hanc obligationem.

67. Maior patet. Quam enim maiorem obligationem imponere potest charitas erga se ipsum, quam liberare se à contingentia summi mali? Si enim qui trāsiturus est per nemora, vbi sunt cubilia leonum, & draconum, tenetur providere sibi arma defensiva pro securitate suæ vitæ; quanto magis debet homo providere sibi arma iustitiæ pro securitate salutis æternæ?

68. Probatur minor. Homo persistens in statu peccati lethalis, ignorat, an in momento sequenti, finiet vitam; & certissime cognoscit, quod si finit vitam in momento sequenti, infalibiliter incurret damnationem æternam: ergo homo persistens in statu peccati lethalis non se constituit tutum à contingentia damnationis æternæ. Quomodo enim reddit se tutum à contingentia damnationis æternæ; si re ipsa est contingens, quod damnatur in æternum; neque adhibet diligē-

tiam necessariam, vt eam contingentiam vitet? Deinde nam ideo Christus D. monet fideles, quod sint parati, eo quod nesciunt diem, neque horam; & securam reddant suam salutem: ergo dum non sunt parati, scilicet restituendo se in statum iustificationis, non reddunt omnino securam suam salutem æternam.

69. Probatur quarto. Nam Sancti Patres periculum agnoscunt in eo, quod homo ignorans diem & horam suæ mortis, differat pænitentiam, cognoscens contingentiam mortis subitæ: sed vbi est periculum, non est securitas; cum hæc duo sint correlative opposita: ergo præfatus homo non reddit securam suam salutem æternam, cum ad id maxime teneatur.

70. Probatur maior. Nam S. Gregorius Nazianz. orat 4 in S. Baptisma sic ait: *Si hodiernum diem semper præteriens, crastinum observes, paulatim differendo, quanto in PERICULO versaris.*

71. S. Thomas in epist. 1. Thesalon. cap. 1. ad ea verba Pauli, *Cum enim dixerint, Pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus.* Sic ait: *Primo describit præsumptionem malorum; secundo PERICULUM moræ.* Et paulo inferius: *Deinde cum dicit [tunc repentinus] describit PERICULUM.*

72. Dionysius Richelius in cap. 5. Ecclesiastici ad ea verba, *Non tardes converti ad Dominum.* Hæc habet: *Nam PERICULUM est in mora; cum dicat Salvator; Vigilate itaque, quia nescitis, qua hora Dominus vester venturus sit.*

73. Huc spectat S. Anselmus epist. 1. inquit: *Qui differt in futurum, & forsitan non futuram ætatem, suam vitam corrigere; certum bonum dimittit pro dubio.* Consistit enim periculum in eo, quod dimittatur certum pro dubio.

P. Barr

74. P. Sebastianus Barradas tom. 3. in Evang. lib. 10. cap. 12. ad ea verba Luc. 17. *Si sciret Pater familias, qua hora fur veniret: in eorum explicationem ita loquitur: Ostenditur PERICULUM, quod nobis imminet ex ignota nobis hora.*

75. Dices. Videtur absurdum dicere, quod homo, dum est in statu peccati lethalis, semper est in periculo mortis. Nam in periculo mortis potest homo absolvi à reservatis per quemlibet Sacerdotem, & potest communicare non ieiunus: absurdum autem est id concedere cuilibet peccatori, dum non instat mors.

76. Respondetur, nō dici existere in periculo mortis absolute, nisi qui est in periculo proximo. Cum autem dicimus, peccatorem dum persistit in statu peccati lethalis, esse in periculo damnationis æternæ, nō diximus esse in periculo proximo mortis; hoc enim non datur, nisi quando datur fundamentum probabile ad credendum, mortem instare. In quo casu homo potest absolvi à reservatis per quemlibet Sacerdotem, & communicare non ieiunus; non vero in periculo remoto. Afferimus tamen in re tanti momenti teneri peccatorem adfugiendum id periculum non proximum, & contingentia, aut dubium damnationis.

77. Probatur quinto. Ille, qui subito moritur imparatus, & æternam damnationem incurrit, dignissimus est vituperio & reprehensione, eo quod non se preparavit tempestive reducens sed ad statum iustificationis. (Quis neget hanc propositionem; cū Sancti Patres adeo reprehendant procraftinantes suam conversionem?) Ergo peccavit in eo, quod non se preparavit. Hęc consequentia patet; nemo enim est dignus vituperio, nisi propter actionem, vel omissionem vituperabilem. Ergo cum materia sit adeo gravis, qua nulla gravior esse potest, peccavit lethaliter. Tum sic:

ergo non solum peccavit in ipso articulo mortis, sive immediate antecedenti ad mortem, sed etiam in momento antecedenti ad articulū mortis, sicut etiam in alio prius antecedenti; & sic de reliquis momentis, quæ præcesserunt commissionem peccati lethalis. Patet consequentia: ideo enim peccavit in ultimo momento ante mortem, quia in illo debuit considerare contingentiam damnationis æternæ, nesciens diem, neque horam: sed in momento penultimo, & antepenultimo, & reliquis anterioribus eodem modo nesciebat diem, neque horam, & eodem modo erat expositus æternæ damnationi: ergo in momento penultimo, & antepenultimo, & reliquis anterioribus peccavit lethaliter in eo, quod non se exhibuit paratum pro vitando periculo damnationis æternæ.

78. Confirmatur ex S. Chrysostomo hom. 78. qui exponens ea verba, *Si scirent Pater familias, qua hora fur veniret*, asserit, reprehensibilem esse vsque ad erubescientiam illum, qui sic non vigilat. Sic enim ait: *Hæc ad erubescientiam desidia mihi dicta videtur: maiorem enim diligentiam habent furem expectantes, quam nos salutis anime: vigilant enim tunc, ne aliquid sibi subripiatur; nos autem quamquam certo sciamus, venturum Deum, non perseveramus, neque ita vigilamus, ut possimus non imparati ex hac vita discedere.* Et in eandem sententiam non pauca affert Card. Tolerus in cap. 12. Luc. annot. 69. dicens, esse *vitium hoc imprudentiæ, & stultitiæ.*

79. Probatur sexto. Consequentia est inevitabilis lumine rationis habitata, [Homo nescit diem, neque horam suę mortis; & cognoscit certitudinem damnationis æternæ, si hora mortis non inveniatur paratū: ergo quādiu ignorat horam mortis, tenetur esse

esse paratus ad vitandam eam contingentiam.] ergo peccat lethalter, quando non est paratus. Probat antecedens ex illis verbis Christi Domini. *Ideo & vos estote parati, quia qua nescitis hora filius hominis venturus est.* Nam illud verbum *Ideo* denotat consequentiam: & æquivalet huic: [Nescitis, qua hora venturus est: ergo debetis esse parati.] Item ex illis verbis: *Vigilate, quia nescitis, &c.* Nam ea dictio *Quia*. Significat consequentiam; & æquivalet huic [Nescitis diem, neque horam, ergo vigilare debetis.] Cuius rei innumera sunt exempla, etiã in moralibus. Sic enim Luc. 4. ait Christus D. *Alijs civitatibus oportet me evangelizare verbum Dei, quia ideo missus sum.* Ille enim dictiones *Ideo*, & *quia* denotant consequentiam sic: [Missus sum ad evangelizandum, &c. ergo oportet me evangelizare, &c.] Præterea Math. 24. v. 44. & Marc. 13. v. 35. dicitur, *Vigilate ergo.* Hæc autem dictio *ERGO* significat consequentiam, & i latio- nem necessariam vnius ex alio.

ARTICVLVS IV.

Occurritur obiectionibus.

SVMMARIVM.

Bene componuntur, quod peccator teneatur statim elicere contritionem, & quod possit postea accedere ad Sacramentum Pænitentia cum sola attritione. n. 80.

Secunda obiectio retorquetur in suum Authorem. n. 82.

Quomodo Baptismus & pænitentia ordinentur ad remissionem peccatorũ. n. 83.

Etiã si Ecclesia intenderet, quod adulti accederent ad Baptismum iustificati, adhuc Baptismus ordinaretur ad remissionem peccatorum. n. 84.

Ecclesia non intendit, quod adulti accedant ad Baptismum iustificati. n. 85.

Obligatio peccatoris eliciendi statim actum contritionis non oritur ex virtute Pænitentia. n. 87. *Et quæratio sit præceptum negativum.* Ibidem.

80. **O**biicies primo ex Lug. Card. *Car. Lu* disp. 7. de Pænit. lect. 11. n.

201. Si hæc conclusio vera esset, non possët excusari à novo peccato, qui accederet ad Sacramentum Pænitentia, aut Baptismi cum sola attritione cognita: atqui iam certum est apud ferè omnes Authores, non esse peccatum accedere cum sola attritione cognita: ergo statuta conclusio vera non est. Maior probatur. Nam iuxta hanc conclusionem, homo tenetur elicere contritionem statim, ac labitur in peccatum mortale: ergo iam non accedet cum sola attritione cognita.

81. Respondeo, negando maiorẽ. Nam qui labitur in mortale, poterit statim elicere contritionem charitate formatam; & post multos dies accedere ad Sacramentum cum sola attritione cognita, sine novo peccato; supponimus enim, contritionem habitam ante plurimos dies independenter à Sacramento pænitentia non esse partem eius Sacramenti. Præterea, qui cum inadvertentia invicibili obligationis constituendi se statim in statu iustificationis, si accedat ad Sacramentum cum attritione cognita, iustificatur.

82. Obiicies secundo ex eodem ibid. num. 202. Si statuta conclusio vera esset, sequeretur, ex intentione Ecclesia baptismum non fuisse olim collatum ad remissionem peccatorũ, sed ad alios fines; quod est absurdum. Sequela probatur. Nam Ecclesia prohibito olim, ne adulti baptizarentur

extra casum urgentis necessitatis, nisi in vigilia Paschæ, vel Pentecostes, vt ex Concilijs, & decretis Pontificum
P. Vaz. probat P. Vazquez tom. 2. in 3. part. disp. 150. cap. 3. Volebat enim Ecclesia, quod Cathecumeni toto tempore quadragesimæ optime instruerentur: ergo iuxta hanc cōclusionē, intendebat, quod baptizarentur iam iustificati; cum tenerentur statim ad habendā contritionem perfectam pro vitanda contingentia damnationis æternæ. Ergo baptismus ex intentione Ecclesiæ non conferebatur ad remissionē peccatorum. Quomodo ergo Sancti Patres vniversaliter docent, baptismum conferri, vt homines à suis sceleribus lavarentur?

83. Respondeo primo, idem argumentum fieri posse iuxta communem sententiam asserentium, Ethnicum, qui convertitur ad fidem, teneri statim diligere Deum super omnia, per quem actum iustificatur: ergo cū Ecclesia differt Baptismum illius ad vigiliam Paschæ, ex intentione Ecclesiæ non confertur Baptismus ad remissionem peccatorum, sed ad alios fines.

84. Respondeo secundo, negando sequelam. Nam Baptismus, sicut & Pœnitentiæ Sacramentum, per se ordinatur ad remissionem peccatorū: quod si antecedenter sint remissa, virtute actus dilectionis Dei super omnia; adhuc dicitur cum veritate, quod baptismus ille ordinatur ad remissionem peccatorum. Nam per illum actum charitatis remittuntur peccata dependenter à Baptismo: neque enim erit verus actus charitatis, & consequenter non dabitur remissio peccatorum, nisi sit cum intentione suscipiendi Sacramentum ordinatum ad remissionem peccatorum.

85. Quando ergo Ecclesia per dilationem baptismi intenderet, quod adulti pergerent ad Baptismum ante-

cedenter iustificati; nō propterea verificaretur, quod intenderet Ecclesia, non conferri Baptismum in ordine ad remissionem peccatorum; cum ipsa iustificatio facta per actum charitatis sit dependens à Baptismo, modo dicto. Et ideo si Ecclesia intenderet, quod pergerent ad Baptismum iam antecedenter iustificati, & liberi à reatu culpæ, etiam intenderet recipi Baptismū in ordine ad remissionem peccatorū adquisitam per actum charitatis.

86. Sed quamvis Ecclesia differat baptismum ad vigiliam Paschæ, non est concedendum, quod Ecclesia intendit, quod pergant adulti ad baptismum antecedenter iustificati, sicut neque etiam intendit oppositum; nam intētio Ecclesiæ abstrahit ab utroque. Nam per hanc dilationem solum intendit Ecclesia, quod adulti pergant ad Baptismum optime instructi circa mysteria Fidei.

87. Obiicies tertio ex eodē ibidem num. 203. Præceptum Pœnitentiæ non est negativum, sed affirmativum: differt autem vnum ab alio in eo, quod negativum obligat semper & pro semper, affirmativum autem solum obligat in circumstantijs determinatis: ergo præceptum pœnitentiæ nos obligat tempore; atque adeo non obligat statim.

88. Respondetur, constare ex supradictis non oriri hanc obligationem ex præcepto pœnitentiæ, sed ex præcepto non exponendi illi contingentia salutem æternam. Quod quidem præceptum negativum est. Ideo Christus D. in Evangelio vult, semper non esse paratos, pro hora mortis ignorata; ne salus æterna exponatur contingentia amissionis illius. Et ita S. Ambrosius. verbis relatis art. 2. ait: *Vigilare nos voluit, per omnia spectantes momenta Domini Salvatoris adventum.* Et S. Hieronymus ibid. relatus ait: *Iubetur nobis, ut preparati simus ambulare cum*

cum Domino Deo nostro; nulla hora dormire, nullo tempore securi esse debemus, sed semper expectare, &c. Sed dato, quod præceptum sit affirmativum, dicendum est, non obligare semper & pro semper, sed solum pro eo tempore, quo quis lapsus est in peccatum lethale. Neque enim peculiare est huic præcepto, quamvis sit affirmativum, obligare statim: sunt enim multa præcepta affirmativa, quæ obligant statim. Sic enim si innocens impetitur ut occidatur, teneor, si possum, statim succurrere; sicut si proximus versatur in extrema necessitate alimenti, debeo statim opitulari, ante quam crescat ea necessitas.

DISERTATIO VIII

Vtrum comedere, & bibere, & vacare copula conjugali propter solam voluptatem, sit omnino licitum.

CAPVT I.

Quid dicendum sit circa primam partem questionis de cibo, & potu?

1. **O**ctava propositio ex damnatis hæc est: *Comeder, & bibere vsque ad satietatem ob solam voluptatem, non est peccatum, modo non ob sit valetudini, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.*

ARTICVLVS I.

Quibus Autoribus attribuant aliqui propositionem damnatam?

NON EGRET SVMMARIO.

2. **F**ilguera in sua lucerna in explanatione huius octavæ propositionis reum facit huius propositionis P. Mathæum de Moya tom. 1. Selectar. tract. 6. disp. 2. q. 3. asseritque P. Moyam afferre pro sua sententia (inter alios) Lugo Cardinalem, & Antonium de Escobar, quasi ipsis etiam attribuenda sit præfata propositio. Sed neutrum invenio citatum in eo loco à P. Moya.

Filg. Moya. Card. Lug. Escob.

3. Et quod ad hunc spectat, operandum esset, ut referret verba eius Authoris, ut Lectores cognoscerent, an eadem sit doctrina P. Mathæi de Moya cum propositione damnata. Ego enim in assertionem huius Doctoris invenio verba contraria verbis propositionis damnatæ. Ecce verba conclusionis, quam statuit num. 5. *Licitum esse, delectationem moderatam gustus, (sicut & olfactus, & auditus) directe intendere; & propter illam captandam comedere & bibere, docent non pauci, nec infima nota Doctores, quorum sententia probabilis mihi est.*

4. In quibus verbis tria notanda veniunt. Primum, quod P. Moya dixit, *delectationem moderatam gustus, propositio autem damnata dicit, vsque ad satietatem, quæ dictio denotat assumptionem immoderatam cibi.* Secundum, quod P. Moya ibid. num. 9. hæc superaddit: *An vero comedere absque necessitate pertineat ad vitium gula? Negat Ioannes Maior, & Ioannes Sanchez ubi supra. Sed contraria sententia est tenenda, utpote expressa D.*

An